

72 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ ΔΟΘΗΚΑΝ ΔΙΠΛΩΜΑΤΑ ΕΒΡΑΙΩΝ ΠΟΥ ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΣΤΟ «ΟΥΜΠΕΡΤΟ ΠΡΙΜΟ» ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1930-1942

Πτυχία για μαθητές που χάθηκαν στο Ολοκαύτωμα

«Ελευθερία! Τι ιερό, τι γλυκό όνομα! Πόσο αίμα χύθηκε για σένα, ω ελευθερία. Πόσοι ήρωες έδωσαν την ζωή των για σένα. Να μπορέσουν τουλάχιστον, αν αυτοί οι ίδιοι όχι, οι απόγονοι, να ζήσουν ελεύθεροι». Με αυτά τα λόγια η 17χρονη Εσθήρ Σαπόρτα, μαθήτρια του ιταλικού σχολείου Θεσσαλονίκης «Ουμπέρτο Πρίμο», ξεκινούσε την 5η Ιουλίου 1942 την έκθεσή της με θέμα «Ο ύμνος εις την ελευθερίαν». Οι Γερμανοί κατακτητές ήδη είχαν πατήσει το πόδι τους στη Θεσσαλονίκη. Λίγες μέρες αργότερα, η μαθήτρια της Β' τάξης του λυκείου οδηγούνταν στο Αουσβιτς, όπου θα άφηνε την τελευταία της πνοή. Μάταια οι υπεύθυνοι του σχολείου περίμεναν να έρθει να παραλάβει το πτυχίο της. Η μαθήτρια ήταν ένα από τα εκατομμύρια θύματα του Ολοκαυτώματος...

Στους απογόνους

Χθες, σε μια συγκινητική τελετή το Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο Θεσσαλονίκης παρέδωσε μετά από 72 ολόκληρα χρόνια τα πτυχία των Εβραίων μαθητών στους απογόνους τους! Η πρωτοβουλία ανήκει στη διευθύντρια του Ινστιτούτου, Μόνικα Τζέκα, και την έρευνα στα αρχεία του «Ουμπέρτο Πρίμο» ανέλαβε να διεκπεραιώσει με επιτυχία ο συνεργάτης του Ινστιτούτου, Αντόνιο Κρεσέντσι.

«Μετά από έρευνα εντοπίσαμε 170 πτυχία που δεν τα είχαν παραλάβει οι μαθητές το διάστημα από το 1930 έως το 1942. Τα 155 από αυτά ήταν παιδιών με εβραϊκή καταγωγή. Επειτα από μεγάλη έρευνα καταφέραμε να εντοπίσουμε απογόνους των δέκα από τους 155. Το θεωρώ κατόρθωμα. Τα ίκνη των υπολοίπων έχουν εξαφανιστεί και πολύ φοβόμαι ότι χάθηκαν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης», δήλωσε στον «Ε.Τ.» ο κ. Κρεσέντσι. Οι απόγονοι των δέκα Εβραίων μαθητών εντοπίστηκαν στην Αθήνα, στη Θεσσαλονίκη και το Ισραήλ. Παρέλαβαν με ευλάβεια και συγκίνηση τα πτυχία των προγόνων τους, λέ-

ΑΓΓΕΛΟΣ ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ
aaggelidis@e-typos.com

γοντας ένα τεράστιο ευχαριστώ στο έργο του Ινστιτούτου. «Το "Ουμπέρτο Πρίμο" ήταν γυμνάσιο και λύκειο. Τα πτυχία που βρέθηκαν έχουν ημερομηνία πριν από την κήρυξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Αυτό είναι πολύ φυσιολογικό, καθώς υπήρχαν παιδιά που είτε έπαιρναν μόνο αντίγραφα των πτυχίων αφήνοντας τα πρωτότυπα στο σχολείο είτε περίμεναν να τελειώσουν το λύκειο και να παραλάβουν και το πτυχίο του γυμνασίου. Δυστυχώς, όμως, τους πρόλαβε ο πόλεμος», πρόσθεσε ο κ. Κρεσέντσι.

Ο συνεργάτης του Ινστιτούτου ήταν «θαμμένος» μέσα στους φακέλους και το αρχείο του σχολείου για έναν ολόκληρο μήνα, αναζητώντας ίκνη των απογόνων των μαθητών. Δήλωσε εντυπωσιασμένος από τη γραφή και τους προβληματισμούς των μαθητών. Πώς έβλεπαν τη ζωή, πώς αντιμετώπιζαν τον πόλεμο, ποια

Η παράδοση των πτυχίων έγινε σε μια συγκινητική τελετή, που οργάνωσε το Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο Θεσσαλονίκης

ήταν τα όνειρά τους... Έκανε ιδιαίτερη αναφορά στην έκθεση της Εσθήρ Σαπόρτα, στην οποία φαίνεται ξεκάθαρα η ελληνική συνειδησή της. Η 17χρονη (τότε) μαθήτρια γράφει αναλυτικά τις σκέψεις της πάνω στο ποίημα του Διονυσίου Σολωμού, το οποίο έγινε και ο εθνικός ύμνος της πατρίδας της. Της Ελλάδας. Η άτυχη κοπέλα δεν γύρισε ποτέ από το Αουσβιτς. Όμως, ο επίσης Εβραίος συμμαθητής της, Αλμπέρτο Μοδιάνο (της γνωστής οικογένειας της Θεσσαλονίκης), είχε την τύχη με το μέρος του. Κατάφερε να επιζήσει του εφιάλτη, καθώς η οικογένειά

Η έκθεση της Εσθήρ Σαπόρτα στις 5 Ιουλίου 1942. Λίγες μέρες αργότερα η Εσθήρ οδηγήθηκε στο Αουσβιτς, όπου άφησε την τελευταία της πνοή. Υστερα από 72 χρόνια το δίπλωμά της παραδόθηκε σε κάποιον απόγονό της. Όπως και άλλων δέκα Εβραίων μαθητών (τότε).

Αθώες ψυχές βρήκαν φρικτό θάνατο στο Αουσβιτς και σε άλλα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Ποια ήταν η «κατηγορία» για την οποία τιμωρήθηκαν με θάνατο από τους Γερμανούς; Ήσαν Εβραίοι...

του πρόλαβε να δραπετεύσει στην ουδέτερη Ελβετία, περιμένοντας να περάσει η λαίλαπα του πολέμου.

Διαχρονικότητα

Το Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο Θεσσαλονίκης με τη χθεσινή του εκδήλωση θέλησε όχι μόνο να υπογραμμίσει τη διαχρονικότητα της ιταλικής παρουσίας στην πόλη, αλλά κυρίως να τιμήσει τη μνήμη

όλων εκείνων των νέων που χάθηκαν σε εποχές πολέμου και βαρβαρότητας και να προσφέρει στις νέες γενιές μία ακόμη ευκαιρία για προβληματισμό, ακριβώς τη στιγμή που η Θεσσαλονίκη έγινε Ευρωπαϊκή Πρωτεύουσα Νεολογίας για το 2014. Η εκδήλωση, η οποία διοργανώθηκε σε συνεργασία με την Ισραηλιτική Κοινότητα Θεσσαλονίκης, φιλοξενήθηκε στις εγκαταστάσεις

του Ινστιτούτου, πρώην έδρα του σχολείου «Ουμπέρτο Πρίμο». Της τελετής απονομής προηγήθηκαν χαιρετισμοί επισήμων, ομιλία του ερευνητή και υποψήφιου διδάκτορα του ΑΠΘ Ανδρέα Μπουρούτη με θέμα «Οι Εβραίοι της Θεσσαλονίκης και η ιταλική παρουσία» και μουσική παρέμβαση από τη χορωδία της Ισραηλιτικής Κοινότητας Θεσσαλονίκης. ■